

Waardepapier en windparken

1. Inleiding

De regering heeft zich met de nieuwe klimaatwet gebonden aan een ambitieuze verdere verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening.¹ Het aantal windparken dat op zee wordt aangelegd zal daarom in de komende jaren toenemen.² De goederenrechtelijke rechtsvragen waar de aanleg van windparken op zee aanleiding toe geeft, zijn eerder helder uiteengezet door Davits en Van Drunen en recent behandeld door Vonck en Bos.³ Davits en Van Drunen schrijven onder andere dat de aanleg van windparken binnen een Exclusieve Economische Zone (“EEZ”) goederenrechtelijke complicaties met zich brengt, aangezien nationaal goederenrecht niet van toepassing is binnen de EEZ; de toepassing daarvan eindigt daar waar de territoriale wateren eindigen.⁴ Daarnaast is de mogelijkheid om een goederenrechtelijke rechtskeuze te maken naar Nederlands recht zeer beperkt.⁵

Davits en Van Drunen richten zich in hun bijdrage op het beantwoorden van de vraag hoe financiers voorafgaand aan de aanleg van een windpark goederenrechtelijke zekerheid kunnen verkrijgen en behouden. Maar via welk goederenrecht kan beschikt worden over zaken, zoals windmolens, wanneer zij zich eenmaal binnen de EEZ bevinden? Het Nederlandse internationaal privaatrecht geeft vooralsnog geen duidelijk antwoord op deze vraag.⁶

Zakenrechtelijke waardepapieren kunnen mogelijk een oplossing bieden voor dit vraagstuk. Voordat ik daarop inga, begin ik deze bijdrage met het uitgebreider uiteenzetten van het hiervoor benoemde probleem. Nadat ik vervolgens de oplossing door het gebruik van zakenrechtelijke waardepapieren heb besproken, zal ik ingaan op de mogelijkheid om de oplossing wettelijk te verankeren. In deze bijdrage ga ik ervan uit dat de Nederlandse rechter bevoegd is om zich uit te laten over de vraag welk goederenrecht van toepassing is.

2. Het probleem

Zolang de onderdelen die gebruikt zullen worden bij de aanleg van een windpark binnen de EEZ zich nog aan land bevinden, kan over die onderdelen beschikt worden naar het goederenrecht van de plaats van ligging van de onderdelen volgens de *lex rei sitae*-regel uit 10:127 BW. Zo gauw de onderdelen geladen worden ten vervoer naar de bestemming binnen de EEZ, wordt al onduidelijk of zij nog onderworpen zijn aan de *lex rei sitae*-regel. Het goederenrechtelijke regime ten

Mr. R.A.B. Cobussen*

aanzien van zaken onder vervoer wordt namelijk gevonden via art. 10:133 lid 1 BW. Volgens dit artikel beheerst het recht van bestemming het goederenrechtelijke regime dat van toepassing is op de onderdelen onder vervoer, maar het recht van bestemming is nu juist afwezig bij vervoer naar de EEZ. Waar precies de reikwijdte van art. 10:127 BW eindigt en die van 10:133 lid 1 BW begint, is niet geheel duidelijk.⁷ Wel is duidelijk dat

* Advocaat bij AKD.
(rcobussen@akd.nl)

1. E. van Outeren & E. van der Walle, ‘Brede steun voor Klimaatwet: 95 procent CO2-reductie’, *NRC* 27 juni 2018.
2. E. van der Walle, ‘Straks staat de Noordzee vol met windmolens’, *NRC* 30 januari 2018.
3. A.R.P.M. Davits & M.M.G.B. van Drunen, ‘Goederenrechtelijke aspecten van offshore windparken’, *WPNR* 2017, 7135, p. 101-105; F.J. Vonck & R. Bos, ‘Eigendom van offshore windparken’, *WPNR* 2018, 7212, p. 792-800.
4. Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, *Trb.* 1983, 83, art. 2 lid 1, 3; 33 lid 1 en 56 lid 1; Davits & Van Drunen, paragraaf 3. G.C.W. van der Feltz & M. van Harten, ‘Windenergie op zee, het Nederlandse publiekrechtelijke regime’, *Bouwwrecht* 2013, aflevering 33, paragrafen 4.1 en 5; M.M. Roggenkamp, ‘De winning van delfstoffen en de aanleg van mijnbouwwerken onder de (nieuwe) Mijnbouwwet’, *Bouwwrecht* 2006, aflevering 44, paragraaf 5.2.1.
5. M. Zilinsky, ‘Voorstel Wet Conflictenrecht Goederenrecht bij de Tweede Kamer’, *WPNR* 2007/6696, p. 108: een goederenrechtelijke rechtskeuze is bijvoorbeeld mogelijk onder art. 10:133 BW. Dit artikel wordt onder paragraaf 2 ‘Het probleem’ kort behandeld. Verder lijkt het mij onwenselijk om partijen zeggenschap te geven over het goederenrecht dat van toepassing is op goederen binnen de EEZ, vergelijk: J.A. van der Weide, *Mobiliteit van goederen in het IPR – tussen situsregel en partijautonomie*, Deventer: Kluwer 2006, p. 182-183.
6. Vonck en Bos komen tot de conclusie dat het goederenrecht van de kuststaat van toepassing is: Vonck & Bos, paragraaf 3.3.2., p. 797. Onder paragraaf 2 ‘Het probleem’ kom ik tot een andere conclusie.
7. Uit twee uitspraken van de Rechtbank Rotterdam gewezen voor de inwerkingtreding van boek 10 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, kan worden afgeleid dat de *lex rei sitae*-regel ruim moet worden uitgelegd: Rb. Rotterdam 13 juni 1986, ECLI:NL:RBROT:1986:AJ2119, r.o. 2.5, 5.1 en 5.2; Rb. Rotterdam 13 maart 1997, ECLI:NL:RBROT:1997:AK3736, r.o. 6.3; anders: Van der Weide, p. 25. Toepassing van de *lex rei sitae*-regel in de ruimste zin zou leiden tot toepasselijkheid van deze regel zolang de zaken zich binnen de Nederlandse territoriale wateren bevinden.

art. 10:127 BW op enig moment niet meer van toepassing is, en onzekerheid over het toepasselijke goederenrechtelijke regime ontstaat.

Het moment waarop deze onzekerheid intreedt, kan nog worden uitgesteld via lid 2 van art. 10:133 BW. Volgens lid 2 is een rechtskeuze met goederenrechtelijk effect mogelijk die het goederenrechtelijke regime ten aanzien van vervoerde zaken bepaalt zolang de zaken vervoerd worden. Ook onder deze regel wordt het echter lastig om het toepasselijke goederenrechtelijke regime ten aanzien van de onderdelen te vinden op het moment dat het vervoer eindigt en de onderdelen buiten de territoriale wateren gebruikt worden.

Zo gauw de onduidelijke situatie ontstaat, zal de rechter het toepasselijke goederenrecht waarschijnlijk moeten vinden door op zoek te gaan naar het goederenrecht dat het nauwst bij de onderdelen betrokken is.⁸ Dit zal echter geen gemakkelijke zoektocht zijn. Zoals Davits en Van Drunen al beschreven, zijn de regels over bestanddeelvorming en natrekking niet van toepassing binnen de EEZ (omdat Nederlands goederenrecht inclusief de genoemde begrippen niet van toepassing is).⁹ Dit betekent dat ieder onderdeel als individuele zaak gezien moet worden, ook al is inmiddels uit de onderdelen een windmolen samengesteld. Ten aanzien van al deze onderdelen zal op zoek gegaan moeten worden naar het nauwst verbonden goederenrecht.

Om vast te stellen welk goederenrecht het nauwst verbonden is met een onderdeel, zal de rechter per onderdeel moeten vaststellen met welke goederenrechtelijke rechtsstelsels aanknopingspunten zijn te vinden en wat de aanknopingswaarde van die aanknopingspunten is.¹⁰ Het aanknopingspunt dat alle onderdelen gemeen hebben is hun locatie binnen de EEZ. Het zou naar mijn mening echter vreemd zijn om hieraan een bij voorbaat doorslaggevend aanknopingswaarde toe te kennen. De status van EEZ kent immers slechts rechten toe voor zover daarvoor een grondslag is gegeven in het *Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee*. In dit verdrag is geen grondslag te vinden voor de directe toepassing van het goederenrecht van de kuststaat.¹¹ De locatie binnen de EEZ hoeft zelfs geen aanknopingswaarde te hebben. In het geval van een aanvaring die plaatsvindt binnen een EEZ wordt bijvoorbeeld geen waarde toegekend aan de locatie van de aanvaring binnen de EEZ.¹²

Alle overige aanknopingspunten kunnen verder tot zeer verschillende resultaten leiden. De individuele onderdelen kunnen immers afkomstig zijn uit verschillende landen en op verschillende

momenten naar verschillend recht in eigendom zijn overgedragen aan de partij die uiteindelijk het windpark laat aanleggen. Het is dus mogelijk dat de rechter ten aanzien van de onderdelen uit een windmolen tot de conclusie komt dat de onderdelen het nauwst verbonden zijn met verschillende goederenrechtelijke rechtsstelsels. Als de fundering van een windmolen bijvoorbeeld direct per schip vanuit Noorwegen naar de EEZ wordt gebracht terwijl de wieken vanuit Nederland worden aangeleverd, zal de rechter waarschijnlijk Noors respectievelijk Nederlands goederenrecht als nauwst verbonden goederenrecht aanwijzen.

Een dergelijke diverse uitkomst is onwenselijk wanneer men simpelweg over één of meerdere windmolens, bestaand uit allerlei onderdelen, wil beschikken. Het is dus wenselijk om ten aanzien van alle onderdelen een duidelijk aanknopingspunt van grote aanknopingswaarde met één rechtssfeer te creëren. Dit zou gerealiseerd kunnen worden door windmolens op zee tot registergoederen te maken en een specifieke verwijzingsregel ten aanzien van dit type registergoed op te nemen in boek 10 BW. Dit is een oplossing die is gekozen voor teboekstaande schepen en luchtvaartuigen.¹³ Een dergelijke oplossing vergt echter een omvangrijke inspanning van de wetgever (al dan niet in internationaal verband). Op korte termijn is het daarom wellicht gemakkelijker om door gebruik van zakenrechtelijke waardepapieren tot een bevredigend resultaat te komen.

8. L. Strikwerda, *Inleiding tot het internationaal privaatrecht*, Deventer: Kluwer 2015, p. 37.

9. Davits & Van Drunen, paragraaf 4.3. Anders: Vonck & Bos, paragraaf 3.3.2., p. 797.

10. Strikwerda, p. 38.

11. Zie noot 4; indien art. 56 lid 1; 60 lid 1 sub b en lid 2 Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee via het begrip 'exclusieve jurisdictie' de Nederlandse wetgever de bevoegdheid verschafft om het Nederlandse goederenrecht van toepassing te verklaren, kan de Nederlandse wetgever de controverse over het goederenrechtelijke regime dat van toepassing is op windparken binnen de EEZ snel beëindigen. Zie: A. Oude Elferink & O. Spijkers, *Analyse van het internationaalrechtelijk kader inzake kunstmatige eilanden in de Nederlandse exclusieve economische zone (EEZ)*, Utrecht: NILOS 2 oktober 2018, p. 20, 40.

12. Zie art. 10:164 BW. *Kamerstukken II* 2009/10, 32 137, nr. 3, p. 94-95; H. Boonk, 'De betekenis van Rome II voor het zeerecht', *NIPR* 2008, aflevering 4, p. 477.

13. Art. 10:127 lid 2 en 3 BW.

3. Zakenrechtelijke waardepapieren

Hoewel verschillende zakenrechtelijke waardepapieren zoals het cognossement en de ceel inmiddels expliciet in de Nederlandse wet worden benoemd, kent het Nederlandse privaatrecht geen gesloten stelsel van zakenrechtelijke waardepapieren.¹⁴ Door in Nederland naar Nederlands recht zakenrechtelijke waardepapieren ten aanzien van de onderdelen uit te geven, zou dus ten aanzien van alle onderdelen een aanknopingspunt met het Nederlandse goederenrecht kunnen worden gecreëerd. De aanknopingswaarde van de uitgifte van die zakenrechtelijke waardepapieren is mijns inziens groot aangezien de uitgifte in de regel de meest recente handeling met goederenrechtelijke gevolgen zal vormen. Daarnaast zullen andere aanknopingspunten in deze situatie ook eerder naar toepassing van Nederlands goederenrecht wijzen. Zo zullen de onderdelen vanuit Nederland naar de EEZ worden vervoerd en kan een extra aanknopingspunt worden gerealiseerd door de onderdelen voor de uitgifte van de waardepapieren over te dragen onder Nederlands recht. Een rechter die ten aanzien van de onderdelen op zoek gaat naar het goederenrecht dat het nauwst bij de onderdelen betrokken is, zal dan ook eerder bij toepasselijkheid van Nederlands goederenrecht uitkomen.

Als Nederlands goederenrecht van toepassing is, zullen de onderdelen bovendien belichaamd worden door de zakenrechtelijke waardepapieren.¹⁵ Daardoor kan over de onderdelen beschikt worden nadat zij zijn gebruikt binnen de EEZ door te beschikken over de waardepapieren.¹⁶ Indien nauwkeurig wordt geregistreerd welk onderdeel in welk deel van het windpark (zoals een individuele windmolen) gebruikt wordt, kan op deze manier ook na aanleg in de EEZ over delen van het windpark (zoals een individuele windmolen) beschikt worden.

Deze uitgifte van zakenrechtelijke waardepapieren kan op verschillende wijzen bewerkstelligd worden. De projectvennootschap die de windparken realiseert en exploiteert zou bijvoorbeeld een speciale vennootschap kunnen oprichten die belast is met het vervoer van onderdelen naar de EEZ, de aanleg van het windpark in de EEZ en het onderhoud van het windpark binnen de EEZ. Deze speciale vennootschap zou, op het moment dat zij de onderdelen ten vervoer in ontvangst neemt, aan de projectvennootschap zakenrechtelijke waardepapieren kunnen uitgeven ten aanzien van de in ontvangstgenomen onderdelen.

De precieze handelwijze in de praktijk zou nog verder uitgewerkt moeten worden. Zoals uit het voorgaande blijkt is de uitgifte van een nieuw type waardepapier niet alleen mogelijk, maar

bestaan daar bovendien ook goede redenen voor. Zonder de zakenrechtelijke waardepapieren is het onduidelijk welk goederenrecht van toepassing is, terwijl het wenselijk is om over de onderdelen te kunnen beschikken. Over een individuele windmolen kan daarnaast gemakkelijk beschikt worden door te beschikken over het daarmee corresponderende waardepapier.

De zakenrechtelijke werking van een cognossement (en een ceel) is ooit onder meer om vergelijkbare redenen in de praktijk ontstaan.¹⁷ Tegelijk is het hier beschreven waardepapier anders van karakter dan een ceel of cognossement. Onmiddellijke afgifte (7:605 BW) is bij windmolens bijvoorbeeld niet aan de orde. Ook bestaat de kernverplichting van de uitgever van het waardepapier niet uit de onbeschadigde aflevering in enige haven zoals bij vervoer onder cognossement. De kernverplichting bestaat juist uit het aanleggen en het onderhouden van het windpark. Bij een cognossement en een ceel staat verder de vertrouwensbescherming van de derde-verkrijger centraal.¹⁸ Bij het hier beschreven waardepapier staat de bescherming van vertrouwen ook centraal, maar dan bescherming van het vertrouwen over het toepasselijke goederenrecht.

Een nadeel van de hier geschetste oplossing is dat alle onderdelen via Nederland naar het windpark vervoerd zullen moeten worden, zodat ten aanzien van alle onderdelen in Nederland naar Nederlands recht zakenrechtelijke waardepapieren kunnen worden uitgegeven. Wellicht is het ook een flinke klus om te administreren welk onderdeel bij welk waardepapier hoort en waar dat onderdeel vervolgens precies gebruikt is.¹⁹

14. A.J. van der Lelij, *Levering van roerende zaken door middel van een zakenrechtelijk waardepapier*, Deventer: Kluwer 1996, p. 71-72; J.C. Schultsz, *Eigendomsverkriging bij koop van roerende goederen in het westeuropese internationaal privaatrecht*, Den Haag: Martinus Nijhoff 1955, p. 208; C.J. van Zeben (red.), *'parlementaire geschiedenis van het nieuwe burgerlijk wetboek'*, Deventer: Kluwer 1991, p. 405, tweede alinea, vanaf: "men lette erop"; R. Zwitser, *Order- en toonderpapieren*, Deventer: Kluwer 2017, p. 111.
15. Dit is expliciet bepaald voor de ceel en het cognossement in art. 7:607 lid 1 BW en 8:417 BW.
16. X.E. Kramer e.a., *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk recht. 10. Internationaal privaatrecht. Deel III, Internationaal vermogensrecht*, Deventer: Kluwer 2015, nr. 480.
17. R.P. Cleveringa, *Zeerecht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1961, p. 652.
18. K.F. Haak & R. Zwitser, *Van haven en handel*, Deventer: Kluwer 2015, p. 58-59.
19. Wellicht is het een oplossing om ten aanzien van alle onderdelen van één windmolen één waardepapier uit te geven, terwijl op die onderdelen en het daarmee corresponderende waardepapier eenzelfde herkenningcode wordt aangebracht.

Bovendien is het nog steeds mogelijk dat de rechter tot een ander oordeel komt bij het vaststellen van het nauwst verbonden goederenrecht.

Om dit laatste te voorkomen, zou een speciale verwijzingsregel ten aanzien van zakenrechtelijke waardepapieren opgenomen kunnen worden in boek 10 BW. Een speciale regel opnemen kan natuurlijk altijd (zie ook de laatste alinea onder paragraaf 2 ‘Het probleem’), maar in dit geval zou het ontwerpen van zo’n regel niet ingewikkeld hoeven zijn. Een dergelijke verwijzingsregel is namelijk al voorgesteld in het Voorontwerp van de Wet Conflictenrecht Goederenrecht (verder: ‘Voorontwerp WCG’).

4. Een verwijzingsregel voor zakenrechtelijke waardepapieren

Het voorgestelde, maar niet ingevoerde, art. 8 Voorontwerp WCG luidt als volgt:²⁰

- ‘1. De vraag of een waardepapier een zaak vertegenwoordigt wordt beheerst door het recht van de Staat waar degene die het waardepapier het eerst heeft uitgegeven is gevestigd.
2. Het zakenrechtelijke regime met betrekking tot een waardepapier en de zaak die het vertegenwoordigt wordt beheerst door het recht van de Staat waar het papier zich telkens bevindt.’

Deze regel is uiteindelijk niet ingevoerd om de volgende drie redenen:²¹

- 1) Er zou geen behoefte aan de regel bestaan in de praktijk;²²
- 2) De discussie over de status van zakenrechtelijke waardepapieren in het internationaal privaatrecht zou nog niet voldoende zijn uitgekristalliseerd;²³
- 3) Het voorgestelde lid 1 zou een onzekere en arbitraire regel bevatten.²⁴

Een vergelijkbare regel zou inmiddels wel ingevoerd kunnen worden voor zakenrechtelijke waardepapieren die zaken belichamen die zich gedurende langere tijd binnen de EEZ bevinden. De genoemde bezwaren ten aanzien van art. 8 Voorontwerp WCG bestaan mijns inziens niet meer of zijn gemakkelijk weg te nemen als het gaat om dit nieuwe type zakenrechtelijk waardepapier. Op grond van het hiervoor beschrevene, kan in ieder geval betoogd worden dat daadwerkelijk behoefte bestaat aan een speciale regel voor dit nieuwe type zakenrechtelijk waardepapier.

Aan de kritiek van de minister gebaseerd op de niet uitgekristalliseerde discussie kan gemakkelijk tegemoet gekomen worden. De nieuwe verwijzingsregel zou zo kunnen worden geformuleerd dat de regel alleen geldt voor zakenrechtelijke waardepapieren uitgegeven ten aanzien van zaken die bestemd zijn om langere tijd in een EEZ te verblijven. De regel zou dan geen invloed hebben op het bestaande systeem van de overige, veel gebruikte zakenrechtelijke waardepapieren. Bovendien hoeft dan voor een botsing tussen het recht dat van toepassing is op de zaken zelf en het recht dat van toepassing is op het zakenrechtelijk waardepapier niet te worden gevreesd.²⁵ Het probleem is immers juist dat er géén goederenrecht duidelijk van toepassing is op de zaken zelf.

Als laatste punt blijft dan nog de kritiek op lid 1 art. 8 Voorontwerp WCG van H. Boonk over. De verwijzingsregel uit art. 8 lid 1 van het Voorontwerp WCG werd door hem onwenselijk gevonden omdat niet altijd duidelijk is vast te stellen wie het waardepapier heeft uitgegeven. Daarnaast zou de regel tot arbitrair toepasselijk goederenrecht kunnen leiden.²⁶ Conform deze kritiek, zou lid 1 inderdaad aangepast moeten worden. Ik zou pleiten voor een regel die leidt tot toepassing van het recht van de Staat waar de zaken feitelijk tegen afgifte van een waardepapier zijn afgestaan. Dat is naar mijn mening een goed uitgangspunt omdat binnen het IPR-goederenrecht de band tussen het recht en de fysieke locatie van de zaak centraal staat (zie de *lex rei sitae*-regel). Met een dergelijke aanpassing wordt zo goed als mogelijk een vergelijkbaar verband gelegd.

Tegemoet komend aan de drie kritiekpunten zou de in te voeren regel er dus als volgt uit kunnen zien:

- ‘1. De vraag of een waardepapier, uitgegeven ten aanzien van een zaak die bestemd is om zich voor onbepaalde tijd buiten enige territoriale wateren te bevinden, een zaak vertegenwoordigt, wordt beheerst door het recht van de Staat waar de zaken in ontvangst zijn genomen tegen afgifte van het waardepapier.

20. *Rapport staatscommissie voor het internationaal privaatrecht - internationaal goederenrecht*, november 1998, p. 42.

21. X.E. Kramer e.a., nr. 478.

22. *Rapport staatscommissie voor het internationaal privaatrecht - internationaal goederenrecht*, november 1998, p. 42.

23. *Kamerstukken I 2007/08*, 30 876, C, p. 12.

24. H. Boonk, *Zeerecht en IPR*, Deventer: Kluwer 1998, p. 114-116.

25. H. Boonk, p. 114.

26. H. Boonk, p. 114-116.

2. Het zakenrechtelijke regime met betrekking tot een waardepapier als in lid 1 en de zaak die het vertegenwoordigt, wordt beheerst door het recht van de Staat waar het papier zich telkens bevindt.’

Door de invoering van een dergelijke verwijzingsregel, wordt onzekerheid over het toepasselijke goederenrecht geheel voorkomen. Een rechter hoeft immers niet meer op zoek te gaan naar het nauwst verbonden goederenrecht. Onder deze regel zou het vervolgens wel aan te bevelen zijn om de waardepapieren in Nederland te houden. In het buitenland zou namelijk anders geoordeeld kunnen worden over de status van het waardepapier. Om dezelfde reden zou het van belang zijn om, voor zover mogelijk, ervoor zorg te dragen dat slechts de Nederlandse rechter over de goederenrechtelijke situatie zal oordelen. Een forumkeuze opgenomen op het waardepapier is daartoe wellicht geschikt.²⁷

5. Conclusie

Windparken binnen de EEZ vallen niet automatisch onder het Nederlandse goederenrechtelijk regime. Ook juridische figuren als natrekking en bestanddeelvorming zijn dus niet van toepassing op deze zaken. Dit betekent dat het toepasselijke goederenrecht per individueel onderdeel van een windpark moet worden vastgesteld door na te gaan welk goederenrecht het nauwst met dat onderdeel verbonden is. De uitkomst kan vervolgens per onderdeel verschillen waardoor het zeer moeilijk kan blijken te zijn om simpelweg over een individuele windmolen te beschikken.

Deze moeilijkheid kan worden voorkomen door ten aanzien van alle onderdelen in Nederland een zakenrechtelijk waardepapier naar Nederlands recht uit te geven waarin een forumkeuze voor de Nederlandse rechter is opgenomen. Zo wordt eenzelfde aanknopingspunt met grote aanknopingswaarde voor alle onderdelen gecreëerd. Een Nederlandse rechter zal dan eerder van oordeel zijn dat Nederlands goederenrecht het nauwst verbonden is met alle onderdelen. Vervolgens kan over individuele windmolens beschikt worden door over de met de onderdelen uit die windmolens corresponderende waardepapieren te beschikken. Daartoe is het wel van belang om goed te administreren welke onderdelen door welk waardepapier worden belichaamd en waar deze onderdelen vervolgens precies gebruikt zijn.

Deze oplossing is echter niet waterdicht. Ondanks het gebruik van zakenrechtelijk waardepapier kan een rechter alsnog tot de conclusie komen dat een ander recht dan het Nederlandse goederenrecht het nauwst verbonden is met een

bepaald onderdeel. Om deze onzekerheid uit te sluiten zou een speciale verwijzingsregel in boek 10 BW opgenomen kunnen worden. Dat hoeft niet moeilijk te zijn omdat een dergelijke verwijzingsregel al is voorgesteld in het Voorontwerp van de Wet Conflictenrecht Goederenrecht. De bezwaren die destijds in de weg stonden aan de invoering van deze regel bestaan mijns inziens niet meer of kunnen door een aantal kleine aanpassingen worden weggenomen. Een mogelijke regel is opgenomen in paragraaf 4.

Uiteindelijk blijft het gebruik van zakenrechtelijk waardepapier als oplossing echter verre van ideaal, ook bij codificatie van een verwijzingsregel. Zo zullen alle onderdelen via Nederland moeten worden vervoerd en dient er behoorlijk wat geadmistreerd te worden. Daarnaast heeft de aanleg van windparken binnen de EEZ vaak een internationaal karakter, of zal de aanleg van windparken dit steeds meer krijgen door de grensoverschrijdende verbinding van deze parken. Een internationale oplossing is daarom aan te bevelen. De in deze bijdrage uiteengezette oplossing door het gebruik van zakenrechtelijk waardepapier vormt tot die tijd wellicht een oorspronkelijke en werkbare praktijkoplossing.

27. HvJ EU 20 april 2016, C-366/13, ECLI:EU:C:2016:282 *Profit Investment SIM SpA/Stefano Ossi*, r.o. 26-37.